

Akademický rok 2021/2022

Diplomová práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: BcA. Eva Sližová

Název práce: OSTATKY VNITŘNÍ EMIGRACE

Slovní hodnocení:

Přednostně bych ráda podotkla, že se mi přičí přijmout roli posuzovatele, resp. klasifikovat výsledek tvůrčího procesu známkováním, tedy označit tvůrce za způsobilého nebo nezpůsobilého k získání akademického titulu. Důvodem k tomu, že jsem i přesto tuto výzvu přijala, je osobní setkání se studentkou, autorkou a performerkou Evou Sližovou (budu ji nadále oslovovat Eva) a zaujetí jejím specifickým přístupem a vnímáním – nejen vlastní – tvorby. Ona sama ve své práci píše: *Pro mě je mnohdy rychlejší a přesnější zkoumat a studovat vlastní instinktivní reakce na vnější i vnitřní děje a prostředí, než hledat těžiště v teoretických pramenech a historických i současných liniích příbuzného umění.* To je něco, čemu naprosto rozumím a budu se tím tedy řídit i já, v roli oponentky Eviny diplomové práce.

Naše komunikace ve vztahu studentka – oponentka probíhala skrz poněkud jiné „kanály“ než je běžné – teoretické rozbory a diskuze o východiscích nebo formách jsme přeskočily. Eva mě poctila svou reflexí mé vlastní práce a na základě toho ve mně vzbudila zájem o tu její. Výjimečná citlivost jí umožňuje reagovat na dílo někoho jiného způsobem, který ono dané dílo rozvíjí a doplňuje o jiné perspektivy. Eva nehodnotí, nevztahuje se, ani bych neřekla, že na něco nebo na někoho „navazuje“. Eva koexistuje – vnímá, cítí a prožívá. Vytváří tak symbiózy v prostoru své vlastní vnitřní krajiny. Tato – dá-li se to tak nazvat – metoda je ostatně podstatným východiskem její práce, jejím tématem.

Pokud je tedy její snahou zprostředkovat recipientům zkušenost básnické praxe, daří se jí to skrz odhalování velmi osobních projevů, dokonce i prostředí vlastního domova. Čerpá a odráží se od svých vlastních prožitků spojených s četbou klasických autorů a pokládá na roveň jejich zkušenosti tu vlastní.

K pochopení a zážitku z Eviny tvorby pro mne byly velmi důležité i její tetxy o autismu, které zveřejňuje ve svých příspěvcích na sociálních sítích. Ze všeho, co jsem zatím měla možnost vidět nebo číst, vystupuje téma přijetí a (ne)možnost sdílení. Na jedné straně schopnost svou vnitřní krajinu zpřístupnit případným poutníkům, na druhou stranu se v ní uzavřít jako v bezpečné zóně. Tato oscilace se především v případech performancí projevuje určitým napětím, které ale Eva neskrývá. Pracuje s ním. Na jedné straně je cítit

odzbrojící otevřenost, na druhé schopnost se od okolního dění naprosto odříznout a o něj v nejmenším nedbat. A mezitím vyvstává obraz Evy, vytvořený jí samou, v danou chvíli.

V této souvislosti ve mně vzbuzuje zájem použití jejího Pope's Dress Code a vůbec její vztahování se k symbolům katolické církve. V mém případě tyto momenty vyvolávají otázky směřující k Evině verzi *identity povolaného*. Sama sebe označuje v mužském rodě – za básníka, performera – např. *jsem povolána jako (katolický) básník* a Pope's Dress Code mimo jiné označuje za *ironicky-reprezentativní*. Lze to chápat jako vymezení se vůči řádu, který zároveň respektuje, zároveň však rozšiřuje nebo posouvá jeho hranice a v prostoru své vnitřní krajiny mu umožňuje širší rozpětí. Motiv ambivalence je v Evině tvorbě přítomný neustále. Stejně jako zkoumání, ohledávání a otevírání jiných perspektiv. Ona sama „nevidí své akce v rozporu s úctou ke Kristu a tomu, co je posvátné“. Jak píše ve své práci: *I při úkonech soukromých můžu být viděna (jak se procházím po Brně v „papežském“ kupříkladu), ale dotyční jsou chápáni jako součást vnějšího světa, před nímž emigruji dovnitř. Já jsem pro ně pouze svým povrchem, nanejvýš si mohou říct, že jsem vizuálně zajímavá a je divné běhat ve střevíčcích, spíš ani to ne*. Nejen v tomto bodě lze zavnímat schopnost nadhledu nad sebou samou, Evin přístup a projev je vážný i nevážený zároveň.

Dokonalé v tomto ohledu pro mne bylo užití „neverbální“ řeči v performanci provedené v předšálí FaVu na Údolní ulici. Obzvláště pak s vědomím souvislosti s Eviným specifickým vnímáním verbálních podnětů, textových i zvukových. Její *hlasový projev na pomezí řeči a ne-řeči* má své *vlastní, nezištné struktury*. Jsem přesvědčená, že na tomto motivu, nebo lze říct základě, by bylo možno stavět celé další performance. Už jenom proto, že téma naléhavé potřeby sžít se s okolním světem, což Evě díky autismu může způsobovat až fyzickou bolest, je jí tolik vlastní. Jak se „dorozumět“? Jak se „ukázat“? Jak „sdělit“? Upřímně řečeno představa dívky oděné v Pope's Dress Code mluvící ne-řečí ve veřejném prostoru je velmi vzrušující. Stálo by zato ji realizovat!

Dalším podstatným vyjadřovacím prostředkem Evy je psaní. Psaní jako akt sebevyjádření. Její přednes vlastní poezie je doslova úchvatně autentický a přirozený. Skoro by se mohlo zdát, že vyjadřování se pomocí slov přetvořených do básní je pro ni přirozenější než běžný mluvený projev. Opět unikátní rozměr a motiv, který by stálo zato více rozvíjet – *ne-řeč* ve vztahu k vyslovování se básní. V performativním projevu tomu velmi dobře konvenuje použití popisné tabule (tabula rasa), na které Eva prezentuje vznik textů a tok asociací a podnětů. Jde o konceptuální prvek umožňující zobrazit procesualitu tvorby a proud myšlenek. Přiložené fotografie pak zachycují proměny obsahu na tabuli spolu s použitými předměty v průběhu bytových performancí. Možná by bylo dobré zamyslet se nad důslednějším formátováním záběrů. Na většině přiložených fotografií působí kompozice spíše nahodile. Předpokládám, že šlo především o dokumentaci tabule, ale mohlo by být zajímavé vytvořit tímto způsobem něco jako „zátiší tvorby“ a využít tak možnost pracovat s „poezií obrazu“.

Podnětem k úvahám o dalších podobných performancích by mohlo být i přemýšlení o podobě prostoru, ve kterém se odehrávají. Podle mého názoru je pro Evinu tvorbu mnohem vhodnější intimní prostor (vlastního) bytu a nebo naopak rozsáhlejší veřejný prostor, kde lze přirozeněji prezentovat téma samoty ve veřejném prostoru, tedy motivu zmiňovaného *praktického konceptu vnitřní emigrace*. I když samozřejmě chápu daná omezení a možnosti, předsálí na FaVu vnímám jako „něco mezi“. Stálo by zato přemýšlet o onom „mezi - prostoru“, o onom *otevřeně soukromém* hájeném území. Mohl by to být Evou navržený byt, lépe řečeno „obraz“ bytu, který reprezentuje její vnitřní krajinu, usazený ve veřejném prostoru a přístupný *pouze pro zvané*? Tato myšlenka navazuje na jednu z Eviných básní:

Doma

vězení, chrámoví

vězeň a chrám

Otázky k rozpravě:

Sama sebe označuješ v mužském rodě – za básníka, performera – např. "jsem povolána jako (katolický) básník". Jde jednoduše o způsob užívání normativního jazyka, nebo to má pro tebe ještě další význam – v souvislosti s Pope's Dress Code a tvou verzí "identity povolaného"? Řešíš to nějak v souvislosti s typickým, řekněme stereotypním obrazem duchovního coby muže? Je to vůbec pro tebe téma?

Pope's Dress Code mimo jiné označuješ za ironicky-reprezentativní. Znamená ale pro tebe i nějaké výraznější vymezení se vůči "řádu", který zároveň respektuješ, zároveň však rozšiřuješ nebo posouváš jeho hranice a v prostoru své vnitřní krajiny mu umožňuješ širší rozpětí? Dají se tyto momenty vnímat i jako uchopování vlastní identity skrz formativní vliv prostředí, výchovy, vzdělání...? Vymezuješ se, nebo spíš zkoumáš, ohledáváš, rozšiřuješ pole působnosti?

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval(a):

Kamila Polívková

Datum: 4. 5. 2022

(Podpis oponenta)

SKRZE ZEĎ, časopis CEDIT č. 06, str. 22